

Burgerschap op de basisschool: Sta stevig als school en bouw uw eigen verhaal

Met burgerschapsonderwijs zorgen we ervoor dat leerlingen na hun basisschooltijd weten wat de basiswaarden van onze samenleving zijn en dat zij hier respect voor hebben. Maar bovenal dat ze hier veel uren mee geoefend hebben.

Uw school doet al van alles. Een gastles van iemand uit het bedrijfsleven. Een bezoek aan een verzorgingstehuis. Een project over klimaatverandering. Hoe behoudt u de focus? Vorm een doelgerichte en planmatige aanpak in de school. De eigen identiteit, context en waarden vormen de beste basis voor betekenisvol onderwijs. Het project Burgerschap op de Basisschool helpt door het verstrekken van informatie, het geven van advies en het delen van praktische hulpmiddelen. Zo krijg u helder in het vizier waar u het voor doet. Laat u informeren en inspireren op één van de bijeenkomsten, ga in gesprek met een ambassadeur en neem een kijkje op [onze website](#).

Waarom nu aan de slag?

Scholen zijn sinds 2006 wettelijk verplicht om aandacht te geven aan burgerschap. Dit vanuit de gedachte dat zij, naast ouders en verzorgers, een belangrijke rol hebben om kinderen die kennis en waarden bij te brengen die ze nodig hebben om volwaardig deel te kunnen nemen aan onze democratische rechtstaat en vreedzaam met anderen samen te leven. Momenteel ligt er een [wetsvoorstel](#) dat verduidelijkt wat er onder burgerschap wordt verstaan en maakt het planmatig vormgeven ervan tot een verplichting. Ook is er binnen Curriculum.nu een [voorstel](#) uitgewerkt voor het leergebied Burgerschap, waarvan de opbrengsten de basis kunnen gaan vormen van nieuwe kerndoelen. Deze ontwikkelingen vormen de aanleiding voor het project *Burgerschap op de Basisschool*, een samenwerking tussen de PO-Raad en Stichting School & Veiligheid.

Stappenplan voor burgerschap op de basisschool

Goed burgerschapsonderwijs vraagt het ontwikkelen van een doelgerichte en samenhangende aanpak die past bij de school. Onderstaand stappenplan helpt om het systematisch aan te pakken.

Stap 1: Hier staan we voor

Goed burgerschapsonderwijs vraagt een intentionele en gerichte aanpak. Een **visie** op wat de school met burgerschap wil bereiken. Als je weet waar het je uiteindelijk om te doen is, geeft dit richting in de dagelijkse praktijk.

Kernvragen

- Waartoe geven wij burgerschap?
- Wat zien wij als goed burgerschap?
- Welke taak zien wij voor onszelf?

Stap 2: Dit is onze school

Scholen kunnen sterk van elkaar verschillen. Burgerschapsonderwijs wordt van betekenis als het is afgestemd op wat er in de leefwereld van de kinderen speelt, bij wat leerlingen nodig hebben en wat past bij de **context** van de school.

Kernvragen

- Wie zijn de leerlingen en ouders die onze school binnenkomen en wat betekent dat voor wat we de leerlingen willen meegeven aan competenties?
- Welke vraagstukken en/of maatschappelijke gebeurtenissen hebben invloed op onze school en zijn aan te grijpen voor burgerschapsvorming?

Stap 3: Hier werken we aan

Verwerk visie en context tot heldere **leerdoelen** op schoolniveau. Formuleer concreet welke kennis, vaardigheden en houdingen leerlingen zullen leren.

Kernvragen

- Wat moeten de leerlingen kennen en kunnen op het terrein van burgerschapsvorming als ze de basisschool verlaten?
- Wat willen we de kinderen leren gezien onze visie en context?
- Wat willen de leerlingen zelf leren?

Stap 4: Zo passen wij het in

Zorg voor een doorlopende **leerlijn**; een school specifieke aanpak. Verspreid de leerdoelen en inhoud over de leerjaren en geef ze een plek in het curriculum, de schoolcultuur of de activiteiten binnen en buiten de school.

Kernvragen

- Wat komt waar aan de orde en hoe bouwt het op elkaar voort?
- Welke inhouden en doelen komen al aan bod?
- Welke kunnen we toevoegen aan bestaande vakken of leergebieden?
- Welke inhouden en doelen gaan we op een andere manier aan bod laten komen; in de schoolcultuur en/of (buitenschoolse) activiteiten?

Stap 5: Dit is onze manier

Lesmaterialen en projecten worden vormgegeven door inspirerend aanbod te ontwikkelen of af te nemen. Ook is de hele school een oefenplaats voor het omgaan met basiswaarden van de democratie. Leerlingen doen eigen ervaringen op in bijvoorbeeld het leren omgaan met conflict en het geven van hun eigen mening.

Kernvragen

- Hoe gaan we met elkaar om binnen de school zodat leerlingen actief oefenen met basiswaarden en burgerschapscompetenties?
- Wat zijn de regels en afspraken binnen de school?
- Hoe geven we burgerschap vorm in lessen, vakoverstijgende projecten en activiteiten?
- Hoezo past deze methode/excursie bij onze school en hoe wordt het effectief voor onze leerlingen en leerdoelen?
- Hoe betrekken we onze leerlingen bij hun eigen leerproces?

Stap 6: Wij sturen bij waar nodig

Om te weten of de school het goed(e) doet, is geregelde **evaluatie** nodig. Door de ontwikkeling van leerlingen in kaart te brengen, kan het onderwijs worden bijgestuurd en afgestemd op de actuele leerbehoeftes. Ook komen knelpunten en randvoorwaarden aan het licht, waar maatregelen voor genomen kunnen worden. Zo kan er verantwoording worden afgelegd over de aanpak van de school.

Kernvragen

- Hoe volgen we de ontwikkeling van de leerlingen ten aanzien van de gestelde leerdoelen?
- Wat gaat goed en wat vraagt aandacht (schoolbreed, per groep en per leerkracht) ?
- Wat gaan we eraan doen: bijstellen van de aanpak, aanscherpen van de doelen of is er iets anders nodig?

